

Valtiovarainministeriö
valtionvarainministerio@vm.fi

VM/504/03.01.00/2017

Lausunto maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen (HE 15/2017) täydentämiseksi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esityksen (15/2017 vp) täydentämiseksi. Pohjois-Karjalan ELY-keskus katsoo esityksen olevan oikeasuuntaisen, minkä lisäksi ELY-keskus tuo esille seuraavaa:

Yleisperusteluissa on kuvattu siirtyvien tehtävien rahoitusta ja todettu, että valtion tehtävien rahoitus koostuu nykytilassa kunkin vuoden talousarvion mukaisista määrärahoista sekä toiminnan tuotoista. Esityksessä ei kuitenkaan ole otettu huomioon sitä, että nykytilanteessa ELY-keskusten ja TE-toimistojen toiminnan rahoitus muodostuu kunkin vuoden talousarviossa myönnettyjen määrärahojen lisäksi myös edellisiltä vuosilta siirtyneistä määrärahoista. Lisäksi merkittävä osa maksullisen toiminnan tuloista painottuu ympäristö- ja liikennevastuualueiden sellaisiin tehtäviin, jotka eivät siirry maakuntauudistuksen yhteydessä maakuntien tehtäviksi.

Esityksessä ei myöskään ole otettu huomioon työvoima- ja yrityspalveluiden osalta vuoden 2018 lopussa päättyvää kokeilua, jossa puolet rahoituksesta tulee STM:n momentilta ja puolet TEM:n kautta. Tämä pitää huomioida myös vuoden 2019 maakuntien rahoituksessa, jotta maakunnat pystyvät hoitamaan työttömien osaamisen kehittämisen, palkkatuen sekä starttirahat joko itse tai ostamaan nämä palvelut markkinoilta. Näin ollen, jos ELY-keskuksilta ja TE-toimistoilta siirtyvien tehtävien rahoitus pohjaa määräteltäessä huomioidaan vain kunkin vuoden talousarviossa myönnetty määrärahat vain osin ja samalla yliarvioidaan tulot, syntyy tehtävien hoitamiseen maakunnissa jo lähtökohtaisesti merkittävä vaje.

Rahoituksen pääperiaatteena on, että valtionrahoitus osoitetaan maakunnille yleisenä valtionosuutena. Lausuttavana olevassa lakiluonnoksessa on perusteluissa erikseen tuotu esille momentit, joita ei sisällytetä yleiskatteelle maakuntien valtionrahoitusmomentille. Pohjois-Karjalan ELY-keskus yhtyy siihen näkemykseen, että MMM:n kansallisia momenteja ei tule siirtää yleiskatteelliseksi, koska kansalliset maataloustuet muodostavat EU-tukien kanssa kokonaisuuden, joilla turvataan maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytykset Suomessa. Niiden myöntäminen ja maksaminen perustuvat unionin päätöksiin ja säädöksiin, minkä vuoksi niiden erottaminen EU-rahoituksesta hankaloittaisi tukijärjestelmän kokonaishallintaa. Myöskään kalatalouden kansallisia tukimuotoja, joiden perustana ovat vesilain

10.04.2017

tai kalastuslain säädökset, ei tule siirtää yleiskatteelliseksi. Samoin TEM:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö ja koheesiopolitiikan liittyvä EU:n ja valtion rahoitusosuus ja YM:n momentilla oleva LIFE-ohjelman toteuttamiseen liittyvä rahoitusosuus tulee säilyttää erillisenä momenttina valtion talousarvioissa.

Kasvupalvelukertoimen osatekijöiden osalta Pohjois-Karjalan ELY-keskus pitää selkeänä ja hyvänä ehdotettua jakokriteeriä, joka ottaa huomioon työttömien työntekijöiden määrän, työttömyysasteen ja yritysten toimipaikkojen määrän. Kasvupalvelukertoimen laskennassa työttömien työnhakijoiden ja työttömyysasteen painottaminen on perusteltua työttömyyden hoidon aiheuttamien suurien kustannuksien vuoksi. Maakunnissa, joilla työttömien määrä tai työttömyysaste ovat korkeat, rahoitustarve voi muodostua merkittäväksi, koska työvoimamarkkinoilla vallitsee tällöin sellaisia puutteita, joiden vuoksi on tarvetta erityisiin toimenpiteisiin työttömyyden hoitamiseksi. Alueilla, joilla työvoimamarkkinat toimivat, ei ole samantapaista tarvetta puuttua työvoimamarkkinoiden toimintaan ja työvoiman ohjaukseen, jolloin niiden työmarkkinoiden ohjaamisesta koituvat kustannukset muodostuvat suhteellisesti ottaen pienemmiksi kuin sellaisilla alueilla, joilla työmarkkinoiden toiminta on puutteellista. Tämän työvoimamarkkinoiden toiminnan erojen tulee näkyä myös maakuntien rahoituksessa lakiluonnoksessa ehdotetulla tavalla.

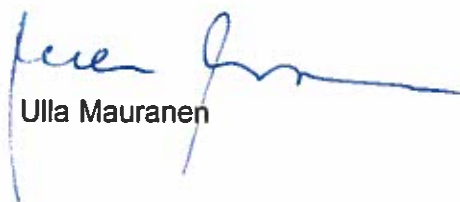
Kasvupalvelukertoimen osalta lain perusteluissa ja lakitekstissä on ristiriita. Lain perusteluissa työttömien työnhakijoiden määrää ja työttömyysastetta koskevat tiedot saadaan työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastosta, kun taas lakitekstin mukaan kerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen tilastotietoja. Pohjois-Karjalan ELY-keskus esittää, että työttömien työnhakijoiden määrää ja työttömyysastetta koskevien tietojen osalta tulee käyttää työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastoa. Perusteena työhallinnon tietojen käytölle on niiden Tilastokeskusta parempi tarkkuus. Tilastokeskuksen tiedot perustuvat satunnaisotantaan ja varsinkin pienimpien maakuntien kohdalla satunnaisvaihtelu työttömyydessä voi olla suurtakin em. tekijästä johtuen. Tästä johtuen työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston käyttö tuo luotettavuutta ja oikeudenmukaisuutta maakuntien keskinäiseen vertailuun, mistä tässä kuitenkin on perimmältään kyse.

Ylijohtaja

Ritva Saarelainen

Johtava asiantuntija

Ulla Mauranen